

Hmeljar izhaja po potrebi — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik Boris Debič — Tiska Celjska tiskarna — Stevilka 15 din — Za hmeljarje brezplačno — Poštšina plačana v gotovini

Izdaja Kmetijsko proizvajalna poslovna zveza v Žalcu

Letni občni zbori kmetijskih zadrug

Zopet se nahajajo kmetijske zadruge pred važno nalogo. V teh dneh se vršijo letni občni zbori. Za vsako zadrugo je to v poslovnem letu najvažnejši dogodek. Če rečemo, da je letni zbor tako pomemben za zadrugo, potem že to potrjuje, da se sklepa o važnih problemih, nalogah in življenju zadrugne organizacije. Zato se danes pomenimo o tem, kaj predstavlja občni zbor in o čem naj razpravlja. Poglavitno je, da je občni zbor dobro organiziran in pripravljen. Opraviti mora v glavnem tri najvažnejše naloge: Predložiti in analizirati mora obračun enoletnega dela zadrugne, določiti program in načrt razvoja zadrugne gospodarske dejavnosti za prihodnje razdobje ter izvoliti novo vodstvo zadrugne. Te naloge so po važnosti povsem enake. Člani zadrugne morajo zvedeti, kako je zadruga gospodarila v preteklem letu. Seznaniti se morajo z razvojem zadrugnega gospodarstva, z gospodarjenjem z zadrugno imovino, morajo pa zvedeti tudi za finančno stran poslovanja, kar običajno obravnava zaključni račun zadrugne za preteklo leto. Če se s tem člani ne seznani, je težko zahtevati v razpravi in pozneje, da dajejo koristne predloge za izboljšanje dela organov zadrugne. Še več. Člani nimajo dovolj pregleda nad poslovanjem zadrugne in v takšnem primeru res ni čudno, da padajo na račun vodstva zadrugne grenke pripombe ali pa, da člani nimajo pravega odnosa do svoje organizacije. Zato je dolžnost članov zadrugne, da zahtevajo pojasnila glede vseh vprašanj, s katerimi se je zadruga bavila v preteklem letu. Le tako je mogoče zadovoljivo rešiti drugo nalogo, ki mora temeljito obravnavati bodoče delo zadrugne.

Že nekaj let se vodstva zadrug trudijo, da predlagajo na svojih zbori določene naloge, katere naj člani in organi zadrugne preko leta izvedejo. Pospeševalni odbori so sprejeli obveznosti, na podlagi razpoložljivih sredstev so bile sprejete investicijske obveznosti, akcije itd. Zbir vseh nalog je navadno predstavljal program določene zadrugne organizacije. Večina kmetijskih zadrug je skrbela, da so bile naloge več ali manj izvršene. Na letnem zboru takšne zadrugne je bilo dovolj možnosti, da se je temeljito pregledalo opravljeno delo. Težje pa je bilo tam, kjer so program sicer formalno sprejeli, nihče pa se ni brigal, ali se izvaja ali ne. V takšnem primeru je predstavljal program golo formalnost brez vpliva na nadaljnjo zadrugno dejavnost. Seveda ni bilo mogoče pričakovati v teh primerih temeljite razprave, ampak je večji del razprave zavzelo kritiziranje, razčiščevanje osebnosti itd. Za konkretne naloge iz kmetijstva in o problemih nadaljnega razvoja kmetijske proizvodnje pa je bilo bore malo razprave.

Letošnji občni zbori morajo o teh vprašanjih napraviti krepko prelomnico. Priprava delovnih programov je bila temeljitejša. Konkretne akcije na vasi v

zadnjih mesecih so realna osnova, da kmetijske zadrugne in njeni organi temeljito spremenijo delo v bodoče. Treba se je otresti raznih drobnih nepomembnih nalog, ki dostikrat zameglijo najvažnejše naloge zadrugne. Vse delo mora biti usmerjeno v to, da zadrugne posvetijo vso skrb kmetijski proizvodnji, od česar je odvisen napredek kmetijstva sploh. Na teh principih zasnovani programi dela, upoštevajoč možnosti terena in družbe, mislimo predvsem na pomoč, ki jo je mogoče danes že pričakovati, lahko zagotovijo nadaljnji napredek. To pa je v celoti odvisno od tega, kakšen bo občni zbor zadrugne in kakšne smernice bodo sprejeli organi zadrugne za izvedbo konkretnih nalog. V razpravi o programih dela je treba še posebej govoriti o ugodnostih kreditiranja proizvodnje. Gre za kredite za nabavo reprodukcijskega materiala, ki ga člani zadrugne lahko dobijo pod določenimi pogoji. Slično kot imamo urejeno v hmeljarstvu, je sedaj mogoče urediti kreditiranje tudi ostale kmetijske proizvodnje. Krediti se lahko dobijo za nabavo semen, plemenske živine, svinj, piščancev, obnovo sadovnjakov itd. Gre pri tem za pomoč, ki jo družba že lahko dandanes daje v določeni meri tudi za dvig proizvodnje na privatnih kmečkih gospodarstvih.

Večkrat je bilo poudarjeno, da naj kmetijske zadrugne ukinejo one dejavnosti, ki ne predstavljajo osnovne naloge KZ (obrati, gostilne, komunalni obrati itd.). Takšne dejavnosti so za kmetijsko zadrugo največkrat nerentabilne, vežejo pa nase mnogo zadrugnih sil, katere odtegujejo od osnovnih nalog zadrugne. Prav je, da letošnji občni zbori tudi to dokončno razčistijo.

Tretja naloga občnega zbora se odraža v izvolitvi zadrugnih organov. Navadno rečemo, kakršen upravni odbor, takšna zadruga. Zato je res potrebno dobro premisliti, kdo naj bo v upravnem odboru zadrugne. Gre za sestav odbora iz takšnih članov, ki imajo voljo, smisel in pripravljenost do dela v uprav. odboru. Zato naj člani na zboru sleherni predlog za kandidata dobro pretehtajo. Pregledajo naj njihove moralno politične kvalifikacije, dosedanje voljo do dela v zadrugi, njihov odnos do organizacije in članov. Skratka, poiskati je potrebno najagilnejše člane, ker je skoraj v celoti od njih odvisno, kako bo uresničen program, ki ga je občni zbor sprejel. Pri sestavi uprav. odbora ne smemo pozabiti na zadrugni naraščaj. Mladi ljudje spadajo v upravne odbore, ker se bodo ob dolgoletnih izkušnjah starejših članov najlepše uvajali v zadrugno življenje. Prepričani smo, da bodo člani tej in ostalim nalogam na občnih zbori zadrug posvetili največ skrbi. Tako lahko mirno računamo v tekočem letu na nadaljnji korak po poti, katera je dandanes v našem zadrugnem življenju prav jasno začrtana.

K. K.

Ing. Veljko Križnik

Brez mehanizacije ne bo napredka v kmetijstvu

Mehanizacija kmetijstva je pri nas v zadnjem času stvar, o kateri premalo razpravljamo. Ves ta problem odpravljamo z ugotovitvijo, da je strojno delo predrago in čakamo, kaj bo prišlo, kar bi ga pocenilo.

Uvedba strojne obdelave ima v vsaki državi velik gospodarski pomen. Ona pocenjuje proizvodnjo, povečuje proizvodnost dela, omogoča boljše in temeljitejšo obdelavo ter lažje premagovanje tako imenovanih delovnih konic, ko je treba v kratkem roku opraviti vsa potrebna dela, ko vsaka zamuda pomeni zmanjšanje pridelka.

Mehanizacija kmetijstva pa v naši družbeni ureditvi nima le gospodarskega pomena. Noben posamezen kmet si pri nas ne more privoščiti traktorja, ker so naše kmetije premajhne in preveč razdrobljene, da bi ga rentabilno izrabile. Če bi kak kmet že zmožgel denarna sredstva za nakup traktorja, bi zaradi gospodarske računice moral z njim delati še pri drugih kmetih. S tem pa bi bila podana praktična možnost, da drugi kmetje postanejo gospodarsko odvisni od lastnika traktorja. To pa ni v skladu s socialističnimi načeli. Zaradi tega so stroji, ki presegajo zmogljivost enega gospodarja, združni. Cilj naše družbe pa ni le, da bi bili stroji združna last. Ti stroji morajo ne le povečati in poceniti proizvodnjo, ampak vplivati na spremembo odnosov na vasi v smislu gospodarske povezave med kmetom in zadrugo kot organizatorjem kmetijske proizvodnje. Ti stroji morajo v bodočnosti odločilno vplivati na uvajanje modernih oblik proizvodnje. Današnji način proizvodnje naših drobnih gospodarstev na raztresenih parcelah se bo brez političnega pritiska moral prilagoditi zahtevam, ki jih postavlja uporaba stroja brez kakršnekoli spremembe zasebne lastnine nad zemljo. Mehanizacija bo pospešila grupiranje parcel.

Na kratko lahko rečemo, da se naše kmetije same ne morejo modernizirati, ker zato nimajo sredstev. To nalogo je preko zadrug prevzela na sebe celotna družba. Uvajanje družbenih proizvodnih sredstev (stroji, predelovalni obrati itd.) v proizvodni proces na privatni zemlji pa nujno terja prilagoditev tega proizvodnega procesa zahtevam stroja in razširitev tesne gospodarske povezanosti med kmetom in zadrugo ne le na področju prometa in predelave kmetijskih pridelkov, ampak tudi na področju same proizvodnje. In v tem je bistvo tako imenovane socialistične preobrazbe vasi.

Kljub tem splošno veljavnim prednostim in pomenu pa se pri nas mehanizacija prepočasi uveljavlja v kmetijstvu. Savinjska dolina je gotovo eden najbolj mehaniziranih predelov pri nas. Toda če spremljamo uporabo traktorjev v kmetijstvu Savinjske doline, bomo ugotovili, da je le-te vsako leto manj. Prevozi, ki naj bi zaposlovali traktor le v mrtvi sezoni, so njegova glavna, včasih tudi edina zaposlitev v kmetijskih zadrugah. (Na državnih posestvih je položaj drugačen!)

Traktor mora nadomestiti vprežno živino, namesto te pa rediti več proizvajalne živine. To načelo velja po vsem svetu in je ekonomsko edino utemeljeno. Če pri nas ne gre tako, se je treba nad tem zamisliti in najti izhod. V nasprotnem primeru bomo nazadovali!

Skušajmo površno pregledati, katere so glavne ovire hitrejše mehanizacije kmetijstva.

Cenena delovna sila je brez dvoma činitelj, ki ovira naglo uvajanje mehanizacije, še zlasti kadar jo je dovolj. V hmeljarskem področju pa le ne moremo trdit, da je delovne sile povsod in vedno dovolj.

Slaba izkušenost kmetov v upravljanju in uporabi strojev je tudi ovira; vendar za savinjskega kmeta ne bi mogli trdit, da ne zna ravnati s stroji.

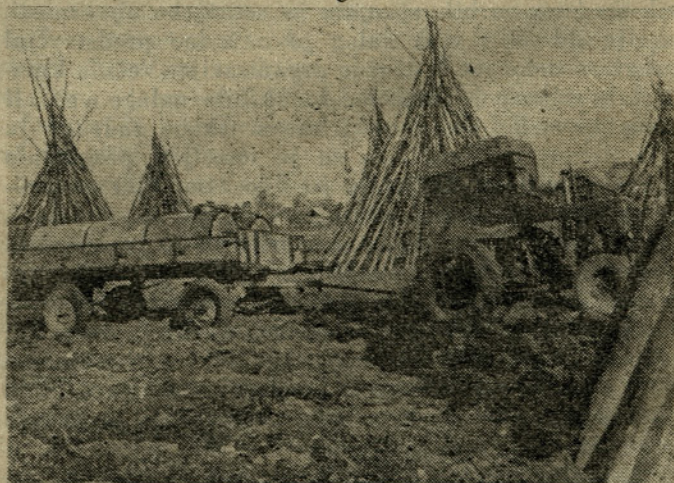
Naturalni značaj proizvodnje, kadar kmet večino pridelkov prideluje le za lastno potrebo, povzroča, da primanjkuje denarnih sredstev za plačilo strojnih storitev. Toda ravno hmeljarstvo je najbolj komercializirana panoga kmetijstva pri nas.

Kot vidimo, nekatere glavne ovire za naglo mehanizacijo kmetijstva, ki veljajo drugod, ne veljajo v Savinjski dolini. So pa še druge, ki veljajo tudi v Savinjski dolini.

Preveč enostranka mehanizacija, n. pr. le oranje, košnja, brananje, sili kmeta, da, četudi bi uporabljal traktorske storitve, redi še vprežno živino za ostala dela, ki jih traktor ne opravi, ker ni ustreznih priključkov. Če pa kmet že mora rediti vprežno žival, pa je zanj bolj gospodarno, da jo izkoristi pri vseh delih, tudi pri oranju, košnji itd., traktor pa pokliče na pomoč le tedaj, če vidi, da z lastno vprego ne bo zmožgel dela o pravem času.

Sorazmerno draga nabavna cena traktorja, izredno drago vzdrževanje strojev in pomanjkanje rezervnih delov pa povzročijo visoko ceno traktorskih storitev. Zaradi slabe izrabe traktorja so te cene še višje. Do nedavna se je traktor moral s svojimi storitvami kar dvakrat plačati, če je bil kupljen na kredit: amortizacija in anuitete.

K temu moramo dodati še pretogo in neživiljenjsko obliko strojne službe v centraliziranih strojnih oddelkih kmetijskih zadrug. Strojna služba v tej obliki je lahko uspevala le takrat, ko so bile cene strojnih storitev tako nizke, da se je splačalo najeti združni traktor, s svojo vprego pa opravljati storitve drugje. Čim pa so se cene storitve vprege in traktorja izenačile, pa je za kmeta rentabilnejše, da delo opravi z lastno vprego, ker je traktor zaradi premajhnega števila priključkov ne more v celoti zamenjati. Dandanes pa je v svetu že povsem mehanizirano pridelovanje žit, koruze, krmskih rastlin itd. Gospodarstva že opravljajo vse delo brez konj.

Kot drugje po svetu, tudi pri nas postaja mehanizacija zahteva časa

Poudariti pa je treba, da traktor, dokler bo v strojnem odseku zadruga, četudi bo opremljen z vsemi priključki, ne bo izrinil vprežne živine, ker je za kmeta predaleč in mu zato ni zagotovljeno, da bo dobil traktor prav tedaj, ko ga bo rabil. Zaradi tega bi moral imeti v rezervi še svojo vprežno živino — saj ne more tvegati, da ne bi preoral pravočasno, zato ker združni traktor ni mogel takrat priti, ko ga je rabil. Če pa že redi vprežno živino, je rentabilnejše, da ta tudi dela, traktor pa je iz kmetijske proizvodnje zopet izrinen.

Menim, da večjo oz. popolno izrabo traktorja v kmetijstvu pri nas ne ovira toliko cena storitev, ampak prevelika centralizacija strojne službe in nepopolna oprema traktorjev s priključki.

V Jugoslaviji predvidevamo, da bo kmetijstvo v naslednjih letih izredno naglo opremljeno z mehanizacijo, katero po navadi merimo s številom traktorjev.

Pred vojno smo imeli le okrog 2.000 traktorjev, leta 1952. 7.500, leta 1956. 9.500. Letošnje leto bo kmetijstvo dobilo 7000 novih traktorjev. V prihodnjih 4—5 letih pa še nadaljnjih 36.000. S tem se bomo v mehanizaciji premaknili z zadnjega mesta v Evropi.

Za primer bi še navedel, da odpade na 1 traktor v Jugoslaviji 1000 ha obdelovalne zemlje, v Danski 53, v Angliji 18, v Zap. Nemčiji 32, v Čehoslovaški 225, v Bolgariji 330, v Finski 91, v Franciji 80, v Madžarski 372, v Grčiji 410, v Italiji 126, v občini Žalec pa 300 ha.

Na to naglo povečanje mehanizacije moramo biti organizacijsko in tehnično pripravljeni. Najti moramo ustrezne organizacijske oblike strojne službe, ki bo omogočila popolno uporabo traktorja v kmetijski proizvodnji. Pa tudi za traktoriste bo treba poskrbeti in jih vzgojiti. O tem pa še nekaj besed prihodnjič.

Kaj smo leta 1956 opazili v naših hmeljiščih

KAKO JE BILO S PERONOSPORO V LANSKEM LETU?

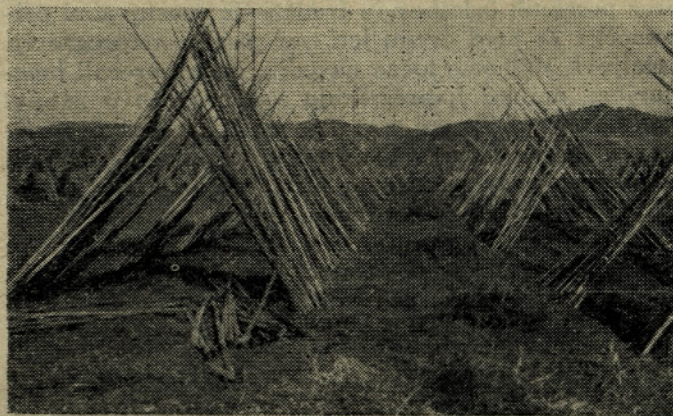
Pri opazovanju razvoja hmeljne peronospore na našem goldingu preko več let nam pade v oči, da ima njen razvoj v glavnem dva vrhunca — dva maksimuma, in sicer prvič konec maja in v prvi polovici junija, drugič pa v avgustu. Oba vrha razvoja sta seveda odvisna od vremenskih razmer. Zlasti napad v avgustu, ko se peronospora razvija v glavnem na storžkih, ki so za napad peronospore zelo občutljivi v vsem času od odcvetanja pa do zrelosti in je čas masovnega pojava peronospore odvisen od vremenskih razmer. V letih, ko so za peronosporo ugodne razmere, uniči peronospora storžke takoj po cvetju, drugič pa zopet pobarva peronospora storžke šele proti koncu obiranja.

Letos je bil prvi maksimum razvoja peronospore v začetku junija jasno izražen. Deževno vreme v maju, zlasti v drugi polovici, in v juniju je povzročilo, da je bilo peronospore v hmeljiščih v začetku junija toliko, kot je že zlepa nismo opazili. Kaže, da je prav nek določen razvojni stadij rastline občutljiv za napad peronospore, medtem ko v kasnejšem stadiju razvoja postane listje odporno. Karakteristične, navadno oglate pegice tudi letos niso bile večje kot približno 2 mm premera, bilo pa jih je na listju vse polno in so se te pegice včasih zlele med seboj v večje pege. Kljub temu, da je deževno poletje bilo za razvoj peronospore ugodno še ves junij in dve tretjini julija, je vendar ostala rastlina zdrava v glavnem do cvetja, ko je prebolela junijski napad. Peronospora se ni naprej razvijala, ko je rastlina prišla v določeni razvojni stadij.

Drugi masovni razvoj peronospore bi moral nastopiti po cvetenju. Ker pa je takoj po cvetenju nastopilo sušno vreme, se je razvoj peronospore na neškropljenih hmeljiščih zakasnil. Tako smo na večini neškropljenih hmeljišč masoven razvoj peronospore opazili šele po 25. avgustu in v nekaterih hmeljiščih pa tudi pozneje. No, z drugimi besedami bi se temu reklo: Kdor med cvetenjem ni škropil hmeljišča, pa je nepoškropljen hmelj kmalu obral, tako da je obiranje končal do nekako 23. avgusta, je kljub malomarnosti obiral lahko zelen hmelj. Vendar noben pameten hmeljar ne opusti škropljenja v cvet in ne tvega tako kvalitete svojega pridelka. V zadnjih dneh avgusta pa se je peronospora le toliko razvila, da je pobarvala neškropljen hmelj.

Z ozirom na izkušnje letošnjega leta bi bilo po našem mnenju treba posvetiti več pozornosti škropljenju hmelja konec maja, vsaj v zelo deževnih letih. Ta škropljenja bodo omogočena hmeljarjem sedaj, ko je na terenu dovolj Vermorelk. Poraba goriva, kakor tudi škropiva za ta prva škropljenja je zelo nizka. Amortizacijska vsota za škropilnico je ista, če večkrat ali manjkrat škropimo z njo. Tako so ta škropljenja, ko je hmelj še nizek, poceni in prav gotovo rentabilna. Izkušnje letošnjega leta so potrdile koledar škropljenja, ki smo si ga postavili v prejšnjih letih. Opustili bi bili lahko samo škropljenje po cvetenju, pri katerih se ravnamo izključno po vremenskih razmerah.

V lanskem letu smo uvedli v našo zaščitno službo še eno novost, in sicer smo napovedovali roke škropljenja proti peronospori po radiu, obenem pa opozar-

Tisti, ki hmeljevine še niso odstranili, morajo sedaj pohiteti

jali tudi na druge škodljivce, ki so se tu in tam pojavljali in na varstvene ukrepe proti njim. Kaže, da so bili hmeljarji s tem načinom obveščanja zadovoljni in ga bodo vpeljali tudi za letošnje leto.

Kako je bilo lansko leto s kemičnimi sredstvi proti peronospori? Lansko leto smo uporabljali bakreno apno, ditan, nekaj modre galice in kuprasula. Bakreno apno je bilo kot običajno, le da je prihajalo v naše zadruga prepozno in v premajhnih količinah. Tu in tam smo med bakrenim prahom našli celo kepite smole, verjetno prav zaradi hitre izdelave. Ditan smo uporabljali že četrto leto in rezultat naših opazovanj

je, da je bakrenemu apnu enakovreden. Delo z njim je prijetno, fizikalna svojstva so dobra. Ditan deluje proti peronospori hitreje kot bakreni pripravki, zato ga priporočamo tedaj, ko je rok škropljenja zelo kratek. V takih primerih ima ditan prednost pred bakrenim apnom. Tudi naše letošnje izkušnje govore za kombinacijo bakrenih pripravkov in ditan. Enkrat škropite z ditanom, drugič pa z bakrenim apnom. Kombinirajte tako, da škropljenje po cvetju opravite z ditanom, ki ne pušča na storžkih nikakih madežev.

Nekateri, vendar redki hmeljarji so tudi letos uporabljali v borbi proti peronospori modro galico. Na državnih posestvih, pa tudi pri privatnikih pa so škropili s kuprasulom — škropivom ki je zmes modre galice in žvepla. Znano je, da v mokrih letih, kot je bilo letošnje, bakreni pripravki, zlasti modra galica rada povzroča opekline na listju, tudi pri kulturah, ki so za modro galico v sušnih letih manj občutljive. Tako sta v letošnjem letu na nekaterih nežnih listih, zlasti v nasadih prvoletnika in drugoletnika, modra galica in kuprasul povzročila rahle ožige. Nekaj be-

sede pri teh ožigih so imele tudi nove škropilnice, ki so imele velik pritisk in so nekateri hmeljarji škropili naravnost v rastlino. Ne zavedajo se še vsi hmeljarji, da je potrebno pri škropljenju proti peronospori rastlino le oviti v meglo škropiva, ne pa škropiti s curkom naravnost v hmelj. Pri teh požigih bi omenili še naslednje: Pri škropljenju v cvet modra galica, pa tudi kuprasul, v deževnem vremenu rada osmudi brazde, ki porjave. Marsikateri hmeljar s skrbjo opazuje porjave brazde in misli, da bo to rjavenje vplivalo na pridelek. Temu ni tako. Požig brazd ne povzroča nobene škode. Vemo, da se v hmeljiščih mora razviti hmelj brez oplodnje, torej brazde pri razvoju storžka niso potrebne.

Požigi, ki so jih letos tu in tam povzročili modra galica in kuprasul niso bili nevarni, povzročili so le zastoj vegetacije za nekaj dni.

Pravi požig zaradi nepravilno pripravljene, to se pravi premalo nevtralizirane galice smo letos zabeležili samo v dveh hmeljiščih.

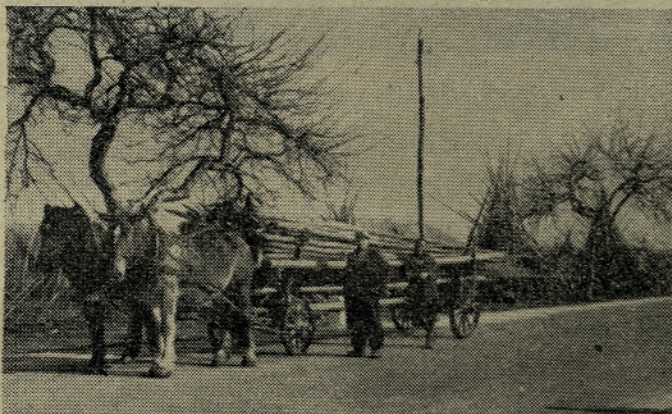
Inž. Miljeva Kač

Kaj pa impregnacija hmeljev?

Skoro vsak dan dovažajo traktorji in vagoni nove hmeljeve v Savinjsko dolino, saj je pa tudi nujno potrebno nadomestiti stare, preperle in prekratke z novimi, daljšimi! Splošno varčevanje z lesom in veliki stroški pri nabavi hmeljev, ki jih ima skoro vsako hmeljarsko gospodarstvo, nam narekuje, da moramo storiti vse, da podaljšamo uporabnostno dobo ne samo novo nabavljenih drogov, ampak tudi onih, ki so na polju v rabi že nekaj let. Vse te okolnosti nas silijo, da **začnemo takoj in brez odlašanja** impregnirati vsaj vse novo nabavljene hmeljeve, če se že nočemo lotiti tega tudi na onih, ki so v rabi na polju že nekaj let. Vsa dela za zaščito hmeljev pred predčasnim propadanjem lahko vsak hmeljar opravi sam, brez posebnih izdatkov in truda — z enostavnimi pripomočki. Že pred dvema leti smo pisali o impregnaciji hmeljev, dali smo točna navodila in priporočali hmeljarjem, da naj impregnirajo vsaj vse novo nabavljene droge. Po eni strani se vsak hmeljar boji postavke »nova nabava hmeljev«, po drugi strani pa ne ukrene prav ničesar za njih zaščito. Malo jih je, ki so pripravljene vložiti nekaj truda v to delo! Redki so hmeljarji, ki prihajajo na inštitut po nasvete glede impregnacije. Lansko pomlad je bilo zanimanje za impregnacijo razmeroma veliko, medtem ko letos tega ni opaziti. **Hmeljarji! — S pravočasno impregnacijo**

podaljšajte trpežnost vaših hmeljev in to brez škode za hmeljsko trto. Mnogo smo o tem že napisali in nerazumljivo je dejstvo, da je tako malo impregnirane lesa v naših hmeljiščih. Vzrok temu so po našem mnenju tudi razne neosnovane govorice o škodljivosti impregnacijskega sredstva za rast rastline. Že pred petimi leti smo začeli impregnirati hmeljeve z različnimi preparati, da ugotovimo njih učinek in morebitno škodljivost. Tudi o tem smo svoj čas že obširno poročali. Pri nobenem doslej uporabljenem sredstvu se ni pokazal (razen pri modri galici) negativen učinek na rastlino. Pred dvema leti smo v inštitutu praktično demonstrirali razne možne načine impregnacije ob navzočnosti večjega števila hmeljarjev. Poskusi so bili z namakanjem, premazom in škropljenjem spodnjega dela drogov, ki je v zemlji in kakih 20 cm nad zemljo. Znano je vsem, da strohni hmeljka najprej na mejnem pasu med zemljo in zrakom in da je ta del najbolj potreben zaščite z impregnacijo. Pri predpisanih koncentracijah za vsako posamezno zaščitno sredstvo ni bilo **nikjer** opaziti kakršnekoli škode za rast. Vsa pojasnila in tehnična navodila so bila v »Hmeljarju« že večkrat objavljena.

Ker je sedaj še primeren čas za impregniranje hmeljskih drogov, nujno svetujemo vsem hmeljarjem, da se lotijo tega dela v čim večjem številu. Uporabljajte za to doma izdelano in učinkovito sredstvo »KSILON«. Zaščitite in očuvajte vaše hmeljeve pred predčasnim propadanjem. Obrnite se za vsa pojasnila na Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu, ki vam bo svetoval in pomagal. Les je postal dragocena surovina za mnoge važne industrije in njegova potrošnja se veča iz dneva v dan, medtem ko je pa prirastek mnogo manjši. Vse premalo se zavedajo naši hmeljarji, da so hmeljeve dragocen material in nujno potreben pripomoček za uspešno hmeljarjenje. Državljska dolžnost vsakega hmeljarja je, da v čim večji meri ohrani svoj dragocen les v hmeljiščih. Čudimo se tudi dejstvu, da se pri postavljanju žičnic impregnacija vse premalo upošteva. Drogovi-nosilci in oporniki v splošnem niso impregnirani ali pa jih zaščitijo pomanjkljivo. Ožgati tisti del droga, ki pride v zemljo, je najprimitivnejši način — seveda pa tudi najmanj

Polomljene konice hmeljevke zaščitijo hmeljarjem vsako leto mnogo dela

učinkovit. Prav bi bilo, kar je vpeljano tudi v drugih državah, da se s posebno uredbo uvede obvezen način impregnacije. Vsaka govorica o škodljivosti impregnacije za rastlino je neosnovana in izvira morda popolnoma iz subjektivnih razlogov ali pojmovanj.

Iz naslednjega opisa naj vsak hmeljars zase napravi potrebne zaključke:

Da bi preizkusili škodljivost ali neškodljivost »KSILONA« za hmeljsko trto, smo napravili pri Inštitutu naslednje poizkuse:

Za ta dela so bile na razpolago na zemljišču Inštituta tri vrste zasajene s hmeljem. V vsaki vrsti smo zajeli skupino po 20 rastlin, na katerih smo uporabili »KSILON« direktno v ogromnih količinah, in sicer 5-krat večjih koncentracijah, kot jih uporabljamo pri impregnaciji lesa sploh.

1. Pri prvi skupini 20 rastlin smo napravili z železnim drogom $\frac{1}{2}$ metra globoke luknje na tistem mestu, kjer bi morala stati hmeljevka. V to luknjo smo nalili 3 litre raztopine 2% KSILONA! Torej direktno v zemljo! Pri impregnaciji pa vsrka hmeljevka, če jo namakamo do višine 1 metra, samo približno ali največ 100 gramov raztopine. (Ta količina je odvisna od vlage, ki je v lesu.) Ta vsrkan KSILON pa ostane v lesu fiksiran in se ga skoro nič ne izpere v zemljo. V naše poskusne luknje pa smo vlili kar 3 litre KSILONA — torej kar v zemljo. Omeniti je treba še to, da zadostuje 1 liter 2% raztopine KSILONA za premaz za več kot 5 kvadratnih metrov lesa. Z namakanjem pa gre v les le polovico količine. Iz tega je razvidno, s kako malimi količinami na ploskovno enoto se da uspešno impregnirati.

2. Pri drugi skupini 20 rastlin je šel poizkus v tej smeri, da smo okrog mesta, kjer stoji normalno hmeljski drog, polili v 30 cm širokem pasu okrog in okrog 3 litre 2% raztopine KSILONA. Torej po površini zemlje okrog droga.

3. Pri tretji skupini 20 rastlin smo polili glave hmeljskega sadeža v 40 cm širokem pasu s 5 litri 2% raztopine KSILONA.

4. Pri četrti skupini (20 rastlin) smo napravili okrog sadeža 6 lukenj z železnim drogom in zalili s 5 litri 2% KSILONA.

Enake poskuse smo napravili še s 5% in 10% raztopino KSILONA, to so koncentracije, ki so za impregnacijo mnogo, mnogo premočne.

Kot vidimo iz opisanih poizkusov, je bila uporabljena doza »KSILONA« tako velika, da bi se prav nič ne čudili, če bi rastlina enostavno usahnila. Kot že rečeno, impregniran hmeljski drog pa ima vsrkanih in fiksiranih v lesu le 50 do 100 gramov 2% KSILONA, ostane v lesu in se iz njega praktično ne izpere.

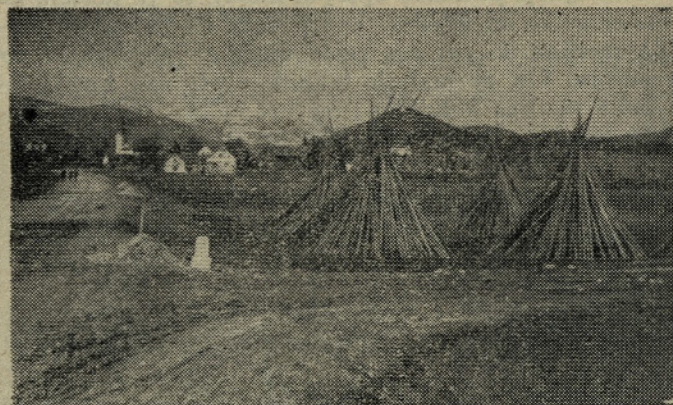
Poleg tega omenimo še naslednje:

V vseh teh poskusnih vrstah ni bil hmelj privezan nekako do sredine maja in so se panoge divje bohotele po tleh med visoko zeljo. Do tega časa hmelj tudi ni bil okopan, medtem ko je bil ostali del njive pravilno obdelan. Kljub vsej tej ogromni »obtežbi« z negativnimi činitelji je rastlina uspevala in praktično ni bilo razlike od ostalih vrst, ki niso bile zalite s KSILONOM in kjer je bila obdelava v redu. Ne bi se prav nič čudili, če bi rastlina tega težkega posega v njeno življenje ne zdržala, saj je koncentracija 10% KSILONA 5-krat večja od one, ki jo uporabljamo za impregnacijo, količina na eno rastlino pa celo 50-krat večja. In vendar je kljub vsemu temu bila vegetacija

hmeljske rastline normalna. Nadalje smo v okviru teh poskusov poslali več vzorcev zemlje iz teh »zalitih« vrst na mikrobiološko preiskavo v Zagreb, kjer naj bi ugotovili morebitno spremembo v življenju glivic. Do danes, žal, še ni nobenega odgovora!

Za danes bi na kratko še enkrat ponovili že dana navodila za impregnacijo:

1. Za sveže hmeljevke je dovolj, da jih kakor običajno olupimo in okoničimo ter nato postavimo v kak star pločevinast sod, leseno ali cementno kad in nalijemo vanj 3% raztopino KSILONA do višine 1 metra. V mrzlem vremenu je koristno, če lahko pod železnim sodom malo zakurimo, kajti segreta tekočina hitreje in globlje prodira v les. Temperatura segrete tekočine pa naj ne bo višja kot ca. 60° C.

Sneg še ne bo zginil s planin, ko piramid ne bo več

2. Če pa ne moremo namakati drogov zaradi pomanjkanja posode, zadostuje tudi, da jih premažemo z zidarskim čopičem 2-krat ali 3-krat, in sicer spodnji del droga do višine 1 metra. Jasno je, da mora biti drog do te višine popolnoma olupljen — do lesa. Pri svežih hmeljevkah je koristno, da se ves postopek še enkrat ponovi, potem ko se je prvi premaz osušil in popolnoma vsrkal v les. Že rabljene, a še kolikor toliko dobro ohranjene hmeljevke bomo impregnirali kar na polju, ko stoje v piramidah, do višine 1 metra z 2% raztopino KSILONA.

Če se bomo lotili impregnacije hmeljevkv vestno in po navodilih in če bomo impregnacijo z leti večkrat ponovili, bomo znatno podaljšali njihovo življenjsko dobo. To pa pomeni, da je možno prihraniti na denarju in času, ker odpade tudi zamudno delo za okoničenje drogov. Še nekaj besed o lastnosti KSILONA:

1. KSILON se v lesu fiksira in se praktično ne izpere iz lesa — to seveda le tedaj, ko se je les po premazu ali namakanju dobro osušil.

2. KSILON je v vodi lahko topen ter zelo antiseptično deluje na škodljivce lesa.

3. S KSILONOM lahko impregniramo tako sveže posekane hmeljevke kakor tudi one, ki so bile dalj časa v rabi na polju — seveda če so dovolj suhe in ne premočene od dežja.

Ne uporabljajte modre galice za impregnacijo — ta se ne fiksira v lesu, se laže izpira in po izpiranju v zemljo lahko škoduje rastlini.

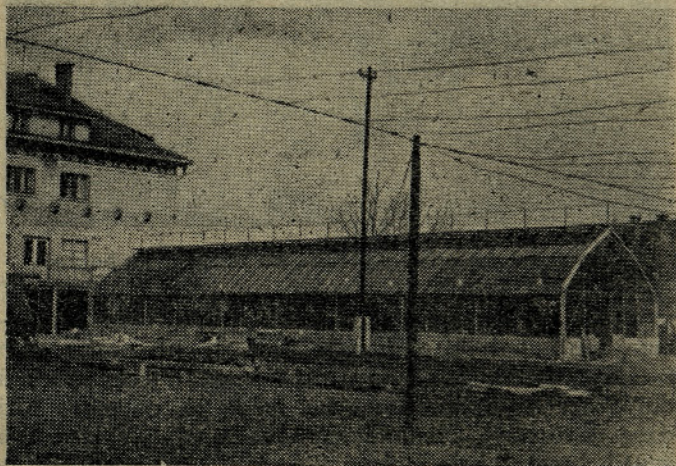
Drogove — opornike in nosilce na že stoječih žičnicah je možno še vedno impregnirati. Vsak drog je treba odkopati do globine 30 cm ter ta del premazati s 3% raztopino KSILONA. Zelo učinkovit je tudi tak način, da odkopan drog premažemo s pasto, ki vsebuje KSILON ter nato obvežemo s strešno lepenko in zasujemo zemljo nazaj.

Ing. Petriček

Hmeljske sadeže na pravo mesto

Že v lanskem, zlasti pa v letošnjem letu, je hmeljarjem postavljena nova naloga. Uničiti je treba divji hmelj. Lani je bilo to delo opravljeno precej površno. Površno zato, ker se mnogi hmeljarji še niso zavedali, kakšno škodo dela žlahtnemu hmelju. In prav v preteklem letu je zaradi naravnih razmer nanoslo tako, da je bil hmelj oplojen kot še morda nikoli poprej. Cela področja so bila prizadeta in so dala blago slabe kvalitete. Zato je razumljivo, da so se prav v takšnih krajih hmeljarji globlje zamislili.

Hmeljarji poznamo oplojen hmelj, to je takšen, ki ima seme že od nekdaj. Vedeli smo, da ga oplodi moška rastlina, ki pri nas raste divja ob potokih in po grmovju. Ob normalnih letinah cveti naš hmelj — ženska rastlina nekoliko prej kot moška rastlina divjega hmelja. Takrat oploditvi oz. oprahitvi uide. Ka-

dar pa cvetenje v naših hmeljiščih zakasni iz enih ali drugih vzrokov, tedaj ga dohiti cvetni prah moške rastline. Kobule so oplojene. Tak primer je bil pri nas lansko leto.

Po drugi strani pa so med nami bili — morda so še tudi danes — takšni hmeljarji, ki so imeli o povedanih stvareh svoje predstave. Seveda niso slonele na nobenih načelih življenja v naravi. Vzroke za oplojen hmelj so iskali v nemogočih stvareh. Nekateri so metali krivdo na »takšno« zemljo, drugi so dolžili gnojenje z apnenim dušikom, tretji so pripisovali to sposobnost oz. lastnost celo vetru. Veter naj bi prinesel seme — le tega ni znal nihče povedati odkod? Vsi ti pa so pozabili na to, kar je osnovno načelo, da nikjer v naravi, torej tudi v rastlinstvu ni novega življenja brez oprahitve oz. oploditve.

Divji, oziroma bolje povedano, podivjani hmelj pa ni nastal sam od sebe. Njegovo rast so omogočili hmeljarji sami. Ko so spomladi odvažali z njive obrezane sadeže, so jih po navadi odlagali na kakšen neploden svet, za vodo, v grmovje, v jame in podobno. Če je kakšen sadež prišel v ugodno okolje, z zadostno vlago, se je prijel in ozelenel. Manjkala mu je le opora. Zato je ob grmovju rasel, drugje pa po navadi shiral.

Ker so bili ti sadeži od žlahtnega hmelja, zato niso imeli »divjega« porekla. Rastlina je z leti podivjala, ker je ni gojila in oskrbovala človeška roka. Zato je s časom nastala med matično rastlino in potomcem vidna razlika. To je bilo opaziti že po naravi, po barvi

zelenih delov in tudi po obliki in aromi plodu — kobule divjega hmelja.

Prvotno je bil podivjani hmelj, ki je nastal iz sadežev našega hmelja, ženskega spola. Ta hmelj so svoje čase in ga še dandanes oplojujejo moške rastline divjega hmelja. Ker je med semenom vedno tudi nekaj moških, zato se tu in tam le kateremu posreči, da vzkali in zraste. V nadaljnjem razvoju potem cveti in zopet oprahuje ženske rastline našega žlahtnega in divjega hmelja. Tako se ta proces vrši iz leta v leto, dokler zopet ne bo človek tisti, ki bo prekinil ta krogotok.

Iz vsega tega sledi, da je nastala za vsakega hmeljarja nova naloga. Prva je že znana: uničiti ves divji hmelj. Druga pa se naslanja na prvo: ne dovoljevati nove razrasti divjega hmelja. Z drugo besedo bi rekli, ne razvažajmo in ne razmetavajmo več hmeljskih sadežev vsepovsod. Opustimo staro razvado, ki nam je prinesla že veliko škodo, in ki je zaradi tega ne kaže ponavljati. To naj bo za vsakega hmeljarja, ki želi uspeh sebi in drugim, novo pravilo.

Iz navedenega pa zopet ne moremo trditi, da so vsi ali pa večina hmeljarjev delali tako. Prav narobe je res. Le redki so bili tisti, ki so nepremišljeno razmetavali sadeže. Kajti velika večina je znala ceniti te odpadke, ki končno le predstavljajo določeno vrednost. Zato so jih največkrat uporabljali na dva načina. Nekateri so jih pripravljali za kompost, drugi so jih zopet posušili in spravili za kurjavo. Brez dvoma vsebujejo sadeži precejšnje količine hranilne snovi, ki bi jih kazalo v obliki humusa v kompostu zopet vrniti hmelju za novo rast.

Zopet smo tik pred pomladanskimi deli v hmeljiščih. In ko bomo po obrezovanju odvažali sadeže, jim vsi od kraja določimo novo vlogo in mesto. Ob tej priliki ne kaže razpravljati, kaj je bolj pametno, ali jih uporabiti za kurivo ali za kompost. Vsak naj napravi po svoje. Za sedaj je glavno, da jih ne bomo več razmetavali vsepovsod, če hočemo dokončno uničiti divji hmelj.

Ivan Kronovšek

HMELJARJI!

Prodám kompletno dvigalo nosilnosti 150 kg z dvema »šalama«. Uporaben za hmeljarne ali sušilnice. Možnost preureditve na električni pogon. — Cena ugodna!

LORBER RUDOLF
Žalec 85

PRODAM 100 kg »VOLMANN SOLI«
za impregnacijo lesa, hmeljevk in trsnega kolja.

Naslov dobite pri KZ Žalec.

PRODAM
sušilnico 4 m², v dobrem stanju, sistem Lorber.

Bejc Aloj, Petrovče 50

DOBRO OHRANJENO ROČNO ŠKROPILNICO
za hmelj, sist. Lorber, proda Marija Premik, Žalec 83.

Kako svetujejo gnojiti hmelju v jugovzhodni Angliji

Na podlagi mnogih večletnih gnojilnih poskusov v hmeljiščih jugovzhodne Anglije so prišli znanstveniki Inštituta Wye College do zanimivih ugotovitev, ki jim služijo pri dajanju nasvetov o gnojenju hmelja.

Fosfor. Ugotovili so, da količine fosfatov, s katerimi gnoje hmeljišča, v večini primerov presegajo potrebe hmelja po fosforu. Analize so pokazale, da so tla dobro založena s fosforom. Zato svetujejo, da naj pri normalni zalogi fosfora v tleh količina fosfornih gnojil, ki jih uporabijo v 1 letu na 1 ha hmeljišča, ne

Savinjski hmeljarji poznajo vrednost umetnih gnojil...

preseže 1250 kg superfosfata odnosno 1500 kg Thomasove žlindre. Ker so tla dovolj globoka in ima hmeljska rastlina dobro razvito koreninsko mrežo, pa gnoje z manjšimi količinami fosfatov, ne da bi to vplivalo na zmanjšanje pridelka. Prav tako gnoje z manjšimi količinami fosfatnih gnojil, če uporabljajo hlevski gnoj ali druga organska gnojila, ki vsebujejo fosfor. Nasprotno pa priporočajo precejšnje količine fosfatnih gnojil pri enoletnih nasadih, ker le-ta vplivajo na krepkejšo rast. Količino gnojil določijo na podlagi analize zemlje.

Kalij: Hmelj zahteva precej kalija. Pri zadostni zalogi kalija v tleh je potrebno dajati 350 kg kalijeve soli (60%) na hektar. Velike količine kalija pa so škodljive, ker ovirajo normalno sprejemanje magnezija.

Dušik: Ugotovili so, da se količina rastlini dostopnega dušika v tleh zelo hitro spreminja, kar je odvisno od mnogih faktorjev (klime, fizikalnih lastnosti tal...). Priporočajo gnojiti s 750 kg amonsulfata ali 1000 kg nitromonkala na hektar. Ta gnojila pa naj se uporabijo v 2 ali 3 obrokih.

V Angliji imajo nekatera hmeljišča zasajena s travo. V takih primerih dajejo posebno navodilo za gnojenje z dušičnatimi gnojili.

Magnezij: V angleških hmeljiščih je marsikje opaziti pomanjkanje magnezija. V večini primerov ni vzrok v premalih količinah magnezija v tleh, ampak v pomanjkanju dušika ali prevelikih količinah kalija. Zato svetujejo spremeniti gnojenje z dušikom in kalijem. Magnezijeva gnojila uporabljajo le v primerih, ko ugotovijo veliko pomanjkanje magnezija v tleh. Tedaj svetujejo potrositi 600 kg magnezijevega sulfata na hektar zemljišča.

Apno: Hmelj zahteva določeno kislost tal. Preveč apna mu škoduje, ker ovira sprejemanje kalija. PH ne sme biti nižji od 5.5. Zato svetujejo periodično apnenje zlasti tam, kjer so tla že po narodi kisl.

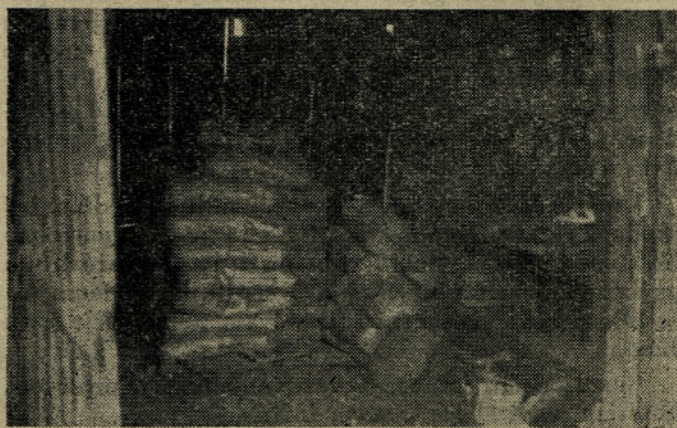
Organska gnojila: Angleški znanstveniki poudarjajo, da mora biti dober program gnojenja osnovan na rednem dodajanju hlevskega gnoja ali drugih organskih gnojil. Organska gnojila imajo važen vpliv na strukturo tal in uravnavajo količine rastlini dostopnih hranilnih snovi.

Kako pa bodo gnojila delovala, je pa odvisno v precejšnji meri od fizikalnih lastnosti tal kot mehaničnega sestava, globine, propustnosti itd., ki ovirajo ali pa pospešujejo razvoj koreninske mreže. Fizikalne lastnosti tal tudi določajo, kako bodo uporabljena gnojila koristila rastlini.

Za hmeljišča, ki so dobro oskrbljena z rastlinsko hrano, predlagajo naslednje količine gnojil: 150 q hlevskega gnoja, 500 kg superfosfata ali 600 kg Thomasove žlindre, 250 kg kalijeve soli (60%) in 750 kg amonsulfata ali 1000 kg nitromonkala, ali 100 q komposta, 1000 kg superfosfata ali 1200 kg Thomasove žlindre, 350 kg kalijeve soli (60%) in 750 kg amonsulfata ali 1000 kg nitromonkala.

Čas uporabe: Apniti svetujejo od jeseni do pomladi. Organska gnojila in Thomasovo žlindro naj uporabljajo jeseni in pozimi, superfosfat in kalijevo sol pa februarja. Dušičnata gnojila pa naj trosijo v treh obrokih: marca, konec aprila in konec maja.

(Po: Manurial Recommendations for Hops in the South-east Province)

...in kar je glavno, znajo jih pravilno uporabljati

Ločitev aromskih sestavin hmelja

Po dolgem proučevanju hmeljskega olja so ugotovili, da le-to vsebuje preko 26 sestavin, ki dajejo okus hmelja, in sicer: humulene, beta in gama caryophylen, geraniol in druge.

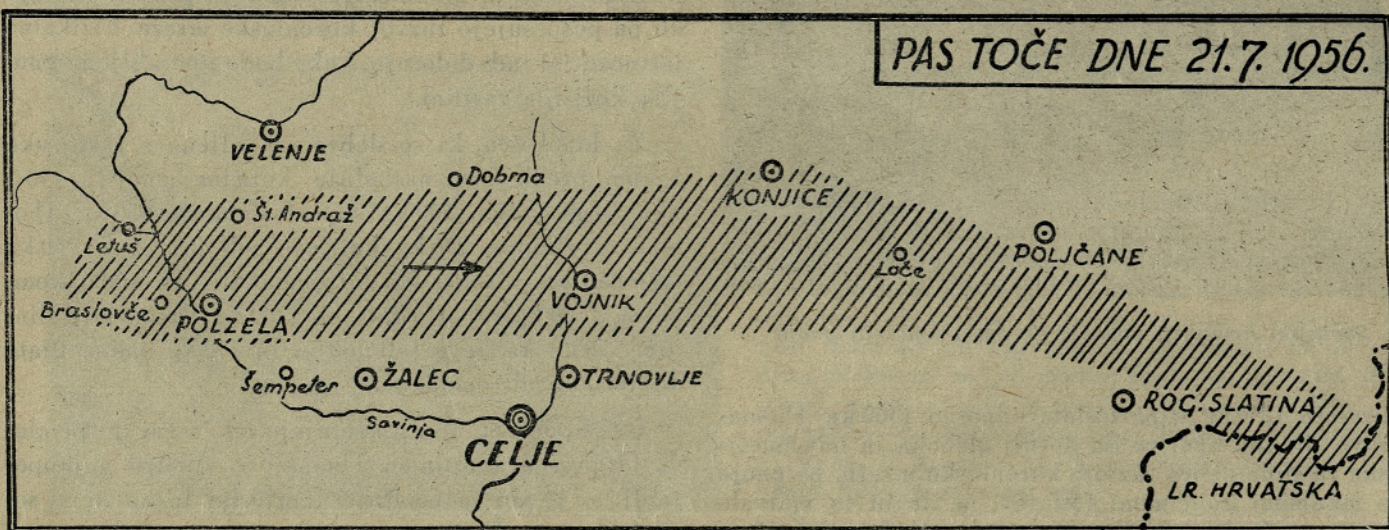
Zavarovanje hmelja proti škodam po toči

Preteklo leto 1956 je dalo ponoven dokaz, kako nevarna je toča za slovensko hmeljarstvo. Padala je v Savinjski dolini nič manj kot sedemkrat in pri tem oškodovala okoli 800 ha. Najhujša toča je padala dne 21. julija 1956. Tedaj se je pas toče razširil od Dobrovelj preko Braslovč, Polzele, Ponikve, Višnje vasi, Špitaliča pri Slov. Konjicah ter Rogateca in še dalje na hrvaško ozemlje. Pas poškodb je bil v dolžini preko 60 km. Razumljivo pa je, da škoda ni bila povsod enako huda ter da je bila marsikje prekinjena. Če bi pa ta pas toče padel in zajel območje vsaj 5 km bolj južno, bi zajel center Savinjske doline in katastrofa bi bila mnogo hujša, kot je bil to primer leta 1955. Tako pa so bili med intenzivnejšimi hmeljišči najhujše prizadeti nasadi v Braslovčah in Polzeli, kjer je bila škoda ponekod tudi do 95%.

nilnice in posojilnice preko kmetijskih zadrug. Zadruga pa zahtevajo od hmeljarjev trdno jamstvo za povrnitev vseh izdanih kreditov, ki jih je treba konec vsakega tekočega gospodarskega leta vrniti. Nabava reprodukcijskega materiala, kot so umetna gnojila, zaščitna sredstva, hmeljevke, akontacije za obiralce hmelja, premog za sušenje hmelja, vse to je nujno vezano na te kredite.

Jamstvo za vse te škode zmore nositi edino DOZ, ker ima za to na razpolago finančna sredstva in povrne izgubo pridelka hmeljarju v denarju. Kdo bi lansko leto povrnil škodo hmeljarjem v Braslovčah in Polzeli, če ti ne bi imeli zavarovanega hmelja odnoso jamstva pri DOZ? Kdo bi povrnil hmeljarjem vseh 176 milijonov dinarjev škode, ki so jih prejeli v zadnjih štirih letih obstoja zavarovanja hmelja proti

PAS TOČE DNE 21.7.1956.

Razen te najhujše je v Savinjski dolini padala toča še šestkrat ter je tudi napravila precejšnjo škodo. Pasovi, koder je padala toča so bili nekoliko manjši, vendar pa je bilo gotovo število hmeljarjev zelo prizadeto. Toča pa ni napravila pri nikomur izjeme in je marsikateri hmeljar, ki ni bil zavarovan, grenko občutil škodo, ki mu jo je naredila. Toča nikoli ne miruje in nihče ne more vedeti kdaj ga lahko prizadene. Dokaz temu so prav veliki pasovi, kjer je padala toča v zadnjih dveh letih.

Lani je toča povzročila okoli 67 milijonov dinarjev škode na zavarovanih hmeljiščih in je bilo potrebno kriti vse te stroške tudi iz fondov drugih zavarovalnih panog, kajti samo inkasirana premija, kljub temu, da je bila precej visoka, ni zadostovala za pokritje vseh škod.

Rezultati štiriletnega zavarovanja hmelja proti toči, katerega vodi DOZ, so naslednji:

DOZ je kasiral 87 milijonov dinarjev tehnične premije, izplačal pa je hmeljarjem 176 milijonov dinarjev kot odškodnino ali približno 100% več kot pa je prejel od hmeljarjev na tehničnih premijah. To je torej dovolj zgovoren dokaz kako velike koristi imajo hmeljarji od tega zavarovanja.

Po rezultatih samih se razvidi, kolikšno nevarnost predstavlja toča za savinjsko hmeljarstvo. Zaradi tolikšne nevarnosti je zavarovanje hmeljarjev proti škodam po toči živa potreba. Vsa njihova gospodarska dejavnost je nujno vezana na kredite zadružne hra-

toči? Tudi najtrdnjšemu hmeljarju bi se zamajali temelji gospodarstva, kadar bi mu toča uničila pridelek. Vsekakor je bolje imeti 94% vrednosti pridelka v žepu, kakor pa 100% v zraku in čakati, kdaj bo hmelj uničila toča. Vsakdo je primoran nekaj tvegati in prispevati, da svoj vsakoletni pridelek zaščiti. Vsaka misel na kakršno koli samopomoč je brezpredmetna, ker kot takšna še zdaleč ne bi zadostovala za pokritje vseh nastalih škod. Dokaz temu so velike izgube, ki jih ima DOZ pri tej vrsti zavarovanja. Edino DOZ lahko prevzame jamstvo za več kot milijardo vrednosti hmelja.

Zavarovanje prihaja do izraza prav takrat, ko je škoda najhujša in je hmeljarju pomoč najbolj potrebna. Samopomoč, katero je vodil HMEZAD pred zavarovanjem pri DOZ, je ravno takrat popolnoma odpovedala, ko je bila hmeljarjem enako potrebna.

Zavarovanje v letu 1957 bo slonelo na dosedanjih načelih. Zavarovalna premija ostane enaka kot je bila lansko leto ter kljub veliki izgubi ne bo zvišana. Zavarovati bo mogoče tudi pridelek prvoletnega hmelja, kar do sedaj ni bilo mogoče.

Hmelja, ki je po toči uničen, ni potrebno obirati in ne sušiti. Zanj bodo pri obračunu za obiranje in sušenje odšteti stroške v višini 15% za vsak kg uničenega hmelja. Doslej so pri manjših škodah odbijali samo 10%, pri večjih pa 25%, kar pa ni bilo pravilno. Sprememba na 15% veliko bolj odgovarja dejanski stanju ugotovljenih škod.

Veliko večjo pozornost bomo posvečali v naprej nadaljnji obdelavi in negi po toči poškodovanih hmeljišč. Vsi ti ukrepi posameznih hmeljarjev bodo upoštevani pri ocenjevanju hektarskega pridelka. V ta namen bodo večkratni ogledi po toči poškodovanih hmeljišč in bo zapisniško ugotovljena nega hmeljišč.

Za letošnje leto ne more nihče prerokovati, kje in kdaj bo padala toča. Zagotovo vemo samo to, da ne bo prizanesla vsem, kakor to ni bil primer še nobeno leto. Tega se zavedajo tudi vsi hmeljarji in ker tudi

Posledice toče so strašne. Pameten hmeljar zavaruje svoje hmeljišče

vedo, da imajo v DOZ močnega in zanesljivega zaščitnika, bo zavarovanje tudi to leto še bolj razširjeno.

Hmeljarji se dobro zavedajo, da je mnogo lažje gospodariti z zanesljivim računom na vsakoletni povprečni zaslužek — zato upamo, da jih v letošnjem letu ne bo treba tako prepričevati o koristih zavarovanja hmelja proti škodam po toči. Končno bodo morali hmeljarji sami uvideti potrebo po tej vrsti zavarovanja in podpisati zavarovalno pogodbo.

Morda se bo med hmeljarji, ki so bili v preteklih letih prizadeti po škodi po toči, našel tudi kdo, ki je ostal nezadovoljen, ker ni prejel toliko odškodnine, kolikor jo je pričakoval. Pri tolikšem številu škod je to kaj lahko primer, posebno še, ker je cenitev škod, ki jih povzroči toča na hmelju, silno težavna zadeva. Pri najboljši volji cenilci pogosto ne morejo točno ugotoviti, kako se bo po toči prizadeta rastlina nadalje razvijala. Ob skrbni negi hmeljarja se bo rastlina prav lepo popravila ali pa se bo zaradi zanemarjanja škoda na hmeljskem nasadu še povečala. Do obiranja lahko nastopijo še kaki drugi škodljivi vremenski, živalski ali bolezenski vplivi ali pa tudi ne.

DOZ ima najboljšo voljo, da upošteva vse možne činitelje in da čim objektivneje ugotavlja škode, da ne bi bil nobeden hmeljar prikrajšan na višini odškodnine. Pri tem sodelujejo cenilni strokovnjaki hmeljarskega inštituta, DOZ in predstavniki kmetijskih združenj. Večina hmeljarjev se pri obravnavanju ocenjevanja škode na hmeljiščih obnaša zelo korektno, vendar pa so še nekateri, ki namenoma postavljajo cenilni komisiji pretirane in neopravičene zahteve. Zaradi takih neutemeljenih trditev postanejo tudi cenilci v kakšnem primeru preveč oprezni.

Poleg tega se je treba zavedati, da se mora DOZ držati ob likvidaciji škod za škode po toči določenih pravil in da ni mogoče v vsakem času upoštevati vsako trditev, posebno pa ne tedaj, ko je hmelj že obran in se ni mogoče prepričati na kraju škode o pravilnosti oz. nepravilnosti hmeljarjevega zatrjevanja.

Upamo, da izplačane odškodnine dovolj zgovorno govore o naši dobri volji, da pomagamo našim hmeljarjem pri njihovem delu in naporu, ki je za vse naše gospodarstvo nemajhnega pomena. Upamo pa tudi, da bodo hmeljarji to upoštevali v nastopajoči kampanji za sklepanje zavarovanj hmelja proti škodam po toči v tekočem letu 1957.

Boris Čop

Zapustil nas je hmeljar

ANTON HOLOBAR

roj. 12. januarja 1891 v Migojnicah - Griže. Ponesrečil se je v ponedeljek, 4. marca pri prometni nesreči v Žalcu in je umrl naslednji dan v celjski bolnišnici. Skrbnega gospodarja in dobrega hmeljarja bomo ohranili v trajnem spominu.

Stanje zavarovanja hmelja

Tek. štev.	Kmetijska zadruga	Število hmeljarjev				Površine in sadike hmelja				Uničenega in plačanega hmelja	
		vseh	zavaro- vanih	nezava- rovanih	zasale- nih ha	ha	sadik	ha	sadik	kg	din
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Braslovče		260	191	69	195,83	176,10	612.944	120,42	541.900	53,630	26,195.914.—
2. Blagovna		9	5	4	4,76	2,85	7.910	—	—	—	—
3. Dobrna		26	25	1	8,62	8,62	32.250	1,70	7.685	125	60.729.—
4. Celje		106	87	19	29,04	19,16	93.191	7,84	35.315	1.969	932.272.—
5. Galicija		70	60	10	16,62	10,67	56.835	11,41	51.338	1.702	826.572.—
6. Gotovlje		104	67	37	59,31	39,39	193.424	7,92	35.536	1.447	726.034.—
7. Gomilsko		130	47	83	101,82	42,42	179.370	2,42	10.101	289	146.293.—
8. Griže		77	26	15	40,61	30,85	148.888	15,80	71.100	9	4.518.—
9. Letuš		60	46	14	34,90	23,57	110.033	11,94	53.762	2.670	1,293.260.—
10. Ljubija		41	39	2	8,10	6,44	32.655	0,20	900	3	1.422.—
11. Ljubečna		69	39	30	20,58	12,87	63.122	13,25	59.630	4.206	1,983.198.—
12. Kokarje		8	7	1	1,53	1,35	4.590	—	—	—	—
13. Mozirje		25	18	7	4,48	3,67	17.944	0,25	1.150	35	16.862.—
14. Polzela		168	150	18	129,43	102,80	483.620	73,03	328.649	24.671	12,321.215.—
15. Ponikva pri Žalcu		85	77	8	29,50	25,98	126.157	27,13	122.125	9.558	4,560.130.—
16. Prebold		151	108	43	86,80	67,70	290.170	1,32	5.946	495	241.638.—
17. Petrovče		211	166	45	162,23	123,64	587.740	0,40	1.804	52	26.000.—
18. Ponikva pri Grob.		8	8	—	1,66	1,66	7.030	—	—	—	—
19. Radlje ob Dravi		4	4	—	2,09	1,48	8.750	—	—	—	—
20. Rečica ob Savinji		10	10	—	1,71	1,71	7.834	0,83	3.730	—	—
21. Strmec		26	20	6	7,16	6,64	29.480	3,76	16.951	413	205.365.—
22. Škofja vas		40	38	2	16,74	14,40	69.663	11,40	51.314	1.119	531.543.—
23. Šešče		61	45	16	24,05	14,40	69.201	0,42	1.900	29	12.847.—
24. Šmartno ob Paki		165	153	12	57,58	48,68	228.114	0,45	2.000	113	55.596.—
25. Šmarje pri Jelšah		1	1	—	0,77	0,77	2.500	0,41	2.500	120	59.400.—
26. Šentjur pri Celju		4	1	3	0,86	0,86	3.000	—	—	—	—
27. Andraž		96	79	17	32,67	26,24	117.692	15,40	69.238	5.810	2,799.977.—
28. Sempeter		221	181	40	200,62	151,79	718.077	15,40	69.231	3.807	1,851.470.—
29. Štore		10	6	4	6,38	5,44	25.708	3,07	13.825	1.838	806.638.—
30. Šoštanj		73	59	14	20,31	14,99	74.452	—	—	—	—
31. Vinska gora		71	50	21	17,21	10,84	53.362	3,92	17.643	777	38.859.—
32. Tabor		216	106	110	95,79	58,88	257.587	3,52	15.850	552	255.029.—
33. Trnava		80	57	23	64,97	49,90	226.749	0,41	1.865	92	45.096.—
34. Vojnik		26	16	10	3,20	2,96	13.970	1,31	5.900	86	41.492.—
35. Velenje		138	114	24	45,90	33,84	166.253	22,94	103.230	3.810	1,868.063.—
36. Vransko		216	59	157	82,07	42,87	153.931	5,35	24.092	1.207	601.402.—
37. Žalec		149	118	31	89,28	72,60	316.024	8,13	38.621	2.279	1,097.635.—
38. Ostali		4	4	—	3,20	3,20	13.200	—	—	—	—
Skupaj privatni sektor		3219	2323	896	1708,38	1262,23	5,603.420	391,57	1,764.831	122.913	59,606.469.—
Drž. pos. Založe		1	1	—	26,05	26,05	107.495	10,57	42.277	2.814	1,398.558.—
Drž. pos. Žovnek		1	1	—	19,03	19,03	76.950	8,75	35.000	10.324	5,172.324.—
Drž. pos. Arja vas		1	1	—	18,25	18,25	82.836	4,95	19.825	5.153	1,063.582.—
Pos. hmelj. šole Vrbje		1	1	—	18,46	18,46	80.128	0,02	50	17	8.602.—
Inštitut Žalec		1	1	—	4,58	4,58	18.003	—	—	—	—
Pos. KZ Latkova vas		1	1	—	10,06	10,06	28.809	—	—	—	—
Pos. KZ Šmartno/P.		1	1	—	2,45	2,45	9.500	—	—	—	—
Drž. pos. Slom		1	1	—	3,14	3,14	14.937	—	—	—	—
Selek. pos. Radlje		1	1	—	6,70	6,70	33.450	—	—	—	—
Skupaj D + Z sektor		9	9	—	108,72	108,72	452.108	24,29	97.152	18.308	7,643.066.—
Skupaj priv., drž., in zadr. sektor		3228	2332	896	1817,10	1370,95	6,055.528	415,86	1861.983	141.221	67,249.535.—

Bo sadno drevje pravočasno poškrplojeno?

Čiščenje in škropljenje sadnega drevja se približuje koncu. Pri pregledu sadovnjakov v zimskih mesecih smo lahko ugotovili, da so sadjarji zgodaj za-

Čiščenje sadnega drevja je važna naloga umnega kmetovalca

čeli s čiščenjem in ga prvič temeljiteje izvedli. Kljub vsem naporom pa ni zaščitni službi uspelo, da bi tudi s škropljenjem pravočasno pričeli, tako da se je škropljenje pomaknilo še v marec. Kaže pa, da bo škropljenje le še pravočasno in temeljito izvedeno. Posebno moramo v tej akciji pohvaliti kmetijske zadruge Braslovče, Tabor, Prebold, Velenje in še nekatere, ki so poleg obveznega čiščenja in škropljenja izvršile preglede sadovnjakov zaradi asanacije starih nasadov. Dvomimo pa, če bo akcija zimskega čiščenja in škropljenja zadovoljivo izvedena tudi v zadrugah Griže, Sešče, Ponikva in še nekaterih.

Ker se nam v letošnjem letu obeta dobra sadna letina, opozarjamo in priporočamo zaostalim sadjarjem, da vzamejo za vzgled sadjarje omenjenih zadrug in še pohitijo z delom, da bo tudi pri njih škropljenje pravočasno in zadovoljivo opravljeno. Samo s tem si boste sadjarji zagotovili poleg obilne letine tudi kakovostno sadje.

Inž. Stane Marovt

Kmetijska zadruga Braslovče pomaga Dobrovljam

Dobrovlje so nam dobro poznane iz partizanskih časov, ko so ondotni kmetje nudili varno zavetje in pomoč številnim borcem iz NOV. Zato je oblast Dobroveljčanom hvaležna: električni drogovi že več let vodijo po žicah svetlobo v dobroveljske domove, na skednjih že slišimo električne motorje; nova cesta se vzpenja po pobočju Dobrovelj in nekateri trdijo, Dobroveljčani bi radi verjeli, da bo že letos pogledala na vrh in se začudila nad lepimi Dobrovljami; v letošnjem letu so menda že zagotovljena sredstva za popravilo cest iz Letuša in Nazarja itd. Torej Dobroveljčanom se pomaga, predvsem da dobijo boljši stik z dolino, ki je bil poleg elektrike največji problem Dobrovelj. Dobroveljčani se bodo tako približali dolini, kar bo zelo vplivalo na njihovo življenje in kmetovanje. Da, najbolj na kmetovanje. Do sedaj namreč so Dobroveljčani izkazovali in mogli nuditi tržne presežke le iz gozdarstva in delno iz živinoreje prav zaradi slabih poti. Prav tako je bil težko dosegljiv dovoz reprodukcijskega materiala kot umetnih gnojil, semena, zaščitnih sredstev itd. in se zaradi tega hektarski pridelki na Dobrovljah niso večali, temveč so celo pri nekaterih kulturah nazadovali.

Z ozirom na novo politiko cen v gospodarstvu, ko so se Dobroveljčanom zmanjšali dohodki od prodane lesa, od katerega so v preteklosti v glavnem živeli, je vprašanje izboljšanja kmetijstva tudi na Dobrovljah postalo pereče in interesanten problem obravnavanja ne samo Dobroveljčanov, ampak tudi pristojnih oblastnih forumov ter kmetijske zadruge Braslovče, pod katero področje spada Dobrovlje.

Rekli smo, da poznamo Dobrovlje. Najbrž pa se ne bi mnogo zmotili, če trdimo, da poznajo Dobrovlje le bivši borci, ki so partizani po tej planoti, sicer pa le redko koga zanese pot na Dobrovlje. Kaj pa naj bi delal, bi se vsakdo vprašal. Dobrovlje so lepe. S svojimi širnimi gozdovi so prava paša in počitek za oči, prelep razgled v doline in planine je užitek tudi za razvajenega planince in končno z zadovoljstvom pokramlja človek s prijaznimi in gostoljubnimi Dobro-

veljčani. Šele v osebnem stiku z njimi lahko razumemo veliko delo in požrtvovalnost Dobroveljčanov, ki so jo nudili za časa okupacije v osvobodilni borbi.

Nas pa mora zanimati Dobrovlje tudi s stališča razvoja kmetijstva. Dobrovlje so planota z nadmorsko višino od 800–900 m, izbrazdane s plitkimi dolinami, po katerih se poleg bogatih gozdov širijo tudi obsežne kmetije. Zanimive so Dobrovlje z ozirom na pedološko podlago. Karbonatna (apnenčasta) podlaga je prepletena z andezitom, ki zaradi pomanjkanja kalcija (apna) ni primeren za obdelovalne površine. Zato so ti pasovi v glavnem porasli z gozdovi, na ostali apnenčasti podlagi pa so se zasnovele njive, travniki in pašniki dobroveljskih kmetij. Zato smemo smatrati obdelovalne površine na Dobrovljah z ozirom na podlago za dobre. In takšne tudi najdemo. Manj ugodni pa so klimatski pogoji t. j. dolga zima in veliko padavin. Vendar pa te manj ugodne podnebne razmere ne predstavljajo premočne ovire, da bi se tudi na Dobrovljah ne moglo razviti boljše kmetijstvo.

Omenili smo trenutni položaj kmetov na Dobrovljah, ki govori, da je obstoj in rešitev kmetov na Dobrovljah odvisen v bodoče le od povečanja produkcije v kmetijstvu. Tako stanje je razumela tudi Kmetijska zadruga Braslovče, ki je dala iniciativo, da se pomaga Dobroveljčanom, nudila pa bo tudi materialna sredstva, da se izvedejo na Dobrovljah agrotehnični ukrepi v posameznih kmetijskih panogah in kulturah. S to akcijo želi namreč zadruga dokazati Dobroveljčanom, kaj in koliko se s pametnim kmetovanjem tudi na Dobrovljah da doseči. V tej akciji jim je priskočila na pomoč tudi Poslovna zveza Žalec.

Po analizi talnih in klimatskih pogojev bi mogli doseči in izboljšati pridelke v naslednjih panogah in kulturah:

Hmeljarstvo: hmelj uspeva. Kmetje ga gojijo, nekateri z več, drugi z manj uspeha. Pridelki in kakovost niso odvisni samo od zemlje, boljše ali slabše obdelave, večje ali manjše uporabe gnojil, ampak največ od lege. Omenjeno je že, da so Dobrovlje preple-

tene z dolinami, v katerih je zaradi obilnih padavin in visoke relativne vlage hmelj redna žrtev peronos-pore in bolezni, kar vpliva na znižanje pridelka in kvalitete. Medtem pa hmelj na odprtih in zračnih legah da zadovoljive pridelke že pri skromnem gnojenju in slabi zaščiti. Dobroveljčani bodo morali gojiti hmelj v naprej le na primernih legah, pridelke pa povečati z izdatnejšo uporabo umetnih gnojil in popolnejšo zaščito.

Poljedelstvo: Od poljščin dobro uspeva lep krompir. Za žita, posebno ozimne so manj ugodni pogoji: dolge in ostre zime redijo posevke, zaradi obilnih padavin in obilne vlage posevki polegajo in napade jih rja. Ostale kulture prav tako dajejo skromnejše pridelke. Z ozirom na dane talne in klimatske pogoje se bodo morali Dobroveljčani usmerjati na večje pridelovanje krompirja, predvsem razmnoževanje semenskega krompirja, pri žitih pa na jarine, pridelke pa povečati z uporabo umetnih gnojil in tudi zaščitnih sredstev.

Sadjarstvo: Sadjarstvo sicer na Dobrovljah nima najboljših pogojev, vendar predstavlja dovolj pomembno panogo, da Dobroveljčani radi gojijo sadno drevje. Zadovoljive pogoje najde sadjarstvo le v zatišnih legah, kjer so tudi pridelki dovolj dobri. O kakšnem posebnem intenziviranju sadjarstva na Dobrovljah ne moremo govoriti, prav gotovo pa bodo morali Dobroveljčani rednejše čistiti, škropiti in gno-

jiti sadno drevje, da si povečajo pridelke in izboljšajo kakovost.

Posebno mesto v kmetijski proizvodnji pa bodo lahko Dobroveljčani namenili jagodičevju, v glavnem malinam. Nešteto dolin, kjer hmelj, žita in krompir postanejo žrtev napadov raznih bolezni, bo s svojimi zatišnimi legami, vlažno zemljo in z obilno zračno vlago nudilo odgovarjajoče mesto za uspevanje malin.

Zivinoreja: Dobroveljčani so bili poznani kot dobri zivinorejci. Žal je tudi zivinoreja nazadovala, kar je razumljivo z ozirom na okupacijo, ki je občutno preredila črede živine v hlevih. Pri obnavljanju svojih čred pa Dobroveljčani niso imeli srečne roke. Medtem pa so pogoji tudi za intenzivno zivinorejo, predvsem govedorejo na Dobrovljah prav dobri. Z izkoriščanjem vseh pogojev bi moglo Dobrovlje postati važno rejsko področje plemenske živine in bogat rezervoar pitane živine. V ta namen bo potrebno čim prej menjati pasme, izboljšati krmsko osnovo, rešiti vprašanje pašnikov, adaptirati hleve in drugo, torej skratka spremeniti oziroma izboljšati rejske pogoje, ki jih bo sivorjava pasma v intenzivni reji zahtevala.

S tem smo se seznanili samo s položajem na Dobrovljah in kratko nakazali možnosti izboljšanja kmetijstva. V prihodnji številki pa bomo bralcem posredovali obseg in način ukrepov ter akcij za izboljšanje kmetijstva na Dobrovljah.

Ing. S. M.

Zanimivosti po svetu

BELGIJA

Hmelj v letu 1956.

Izvelec iz poročila prof. L. Isebaert, ki ga je podal 18. oktobra 1956 v Brugesu. (Iz »Brasserie et Malterie de Belgique« — November 1956).

Vreme je bilo za hmelj izredno neugodno. Poškodbe, ki jih je povzročil veter in hibe zaradi sonca so zmanjšale količino in poslabšale kakovost pridelka. V primerjavi z letom 1955 je bila hmeljska žetev v pridelovalnem področju Poperinghe za 45–50% manjša; v skrajnih primerih je izpad znašal do 70%. V pridelovalnem področju Alost je bil uspeh nekoliko boljši. V primerjavi s prejšnjim letom so dosegli 50–60% pridelka.

Izvoz in uvoz hmelja

Od 1. septembra 1955 do 31. avgusta 1956 so uvozili v Belgijo 27808 stotov hmelja, medtem ko so ga izvozili 5828 stotov. Uvozili so ga iz naslednjih dežel:

	Stotov	%
Čehoslovaška	10546	38
Zahodna Nemčija	7216	26
ZDA	2716	10
Anglija	1826	6,5
Jugoslavija	3458	12,5
Francija	742	2,7
Poljska	686	2,5
Kanada	502	
SZ	86	
Danska	30	
	27808	98,2

Hmelj so izvozili v:

Zahodno Nemčijo 19%, Belgijski Kongo 14,5%, Avstrijo in Združene države Amerike 11,5%, Holandsko, Anglijo in Brazilijo 8%, Švico 2%.

V enakem časovnem obdobju v letih 1954/55 so Belgijci uvozili 28228 stotov in izvozili 2880 stotov hmelja.

ZDA

Edward Huber, predsednik Brewing Industries Research Institute Fonds (Raziskovalni inštitut pivovarske industrije) je poročal med drugim na letni skupščini, da je v Združenih državah Amerike nasajen halertauški hmelj obdržal vse značilne znake, kot n. pr. vsebino humulona, kakor halertauški hmelj na Bavarskem. Na željo pivovarske industrije so se v preteklem letu agronomi iz Oregon Agricultural Experiment Station (kmetijska poizkusna postaja) natančneje seznanili z značilnimi odlikami tega hmelja. Po dogovoru s pivovarnami Anheuser-Busch in Griesedick Bros, kakor tudi z botaničnim vrtom v Missouriju, so vpeljali novo metodo za kemično določanje vrednosti hmelja, ki vključuje tudi raziskave glede vsebine humulona pri različnih vrstah hmelja.

Po nekem poročilu v »Le petit Journal du Brasseur« računajo v Ameriki z določenim povečanjem hmeljišč v letu 1957.

Iz nekega drugega poročila posnemamo, da povečuje zaščita rastlin s pomočjo letalstva dohodek ameriških poljedelcev za približno 3 milijarde dolarjev. Dandanes razpolaga ameriško gospodarsko letalstvo z okoli 7500 aparati. To letalstvo vodijo s 60 vremen-skih postaj. Sedaj lahko zaščitijo z letali že eno šestino vse obdelovalne površine. Letno uporabijo okoli 5,4 milijona stotov prašiv in 3 milijone hl škropiv.

Tudi Jugoslavija že z uspehom uvaja gospodarsko letalstvo.

ZAHODNA NEMČIJA

Zadnje čase se vse bolj povečuje trgovinska izmenjava z deželami vzhodne Evrope, posebno s Poljsko in Romunijo. Važno mesto med izvoznimi artikli Zahodne Nemčije zavzema hmelj. Tudi za nas predstavljajo nekatere vzhodne države še neraziskano tržišče.